

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1933.

Första kammaren.

Nr 8.

Onsdagen den 1 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Herr statsrådet *Vennerström* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 63 angående pensioner åt en indelt furir vid Skaraborgs regemente och en f. d. indelt distinktionskorpral i Hallands regemente;

nr 64, angående försäljning av vissa delar av Trossnäs fält i Nors socken av Värmlands län;

nr 75, angående åtgärder till sockerbetsodlingens uppehållande; samt

nr 76, angående lån för anskaffande av samfällda jordbruk.

Företogs val av åtta ledamöter i kammarens första tillfälliga utskott, till vars behandling hänvisats de inom kammaren väckta motionerna nr 49, 126, 156, 194, 220, 222 och 224. Därvid avlämnades 66 godkända valseklar, samtliga med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Wagnsson,

» Tamm,

» Carlsson, Olof,

» Lundell,

» Karlsson i Gillberga,

» Sjödahl,

» Andersson, Per,

» Pettersson, David Hj.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

Anställdes val av åtta ledamöter i kammarens andra tillfälliga utskott, till vars behandling hänvisats de inom kammaren väckta motionerna nr 21, 22, 23, 34, 50, 121, 157, 158 och 159. Därvid avlämnades 39 godkända valseklar, samtliga med partibeteckning »Den gemensamma listan» och alla utom två upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Berling,

» Nordborg,

» Forslund,

» Bengtsson,

» Björck, John T.,

» Hjalmarsson,

» von Heland,

» Rydberg.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

Företogs val av fyra suppleanter i kammarens första tillfälliga utskott. Därvid avlämnades 24 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Johanson, Karl A.,
» Velander,
» Bäckström,
» Löfvander.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

Anställdes val av fyra suppleanter i kammarens andra tillfälliga utskott. Därvid avlämnades 23 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Hansson, Jacob,
» Velander,
» Thorén,
» Pettersson, Anton.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner: nr 61, angående uppförande och inredning av byggnad för patologiska och hygienisk-bakteriologiska institutionerna vid universitetet i Uppsala m. m.; nr 70, angående ersättning till Stockholms stad för viss fattigvård m. m. åt gammalsvenskbybor; samt nr 74, angående tillbyggnad till lantmäteristyrelsens hus i Stockholm m. fl. husbyggnadsföretag.

Föredrogs och hänvisades till kammarens första tillfälliga utskott herr *Lindhagens* motion, nr 225, om maskinernas och rationaliseringarnas besparingar av arbetskraft samt ett mänskligt program för samhällets besparingar genom »Geddesyxorna».

Föredrogs och hänvisades till kammarens andra tillfälliga utskott herr *Lindhagens* motion, nr 226, om industriens utbredning, storstädernas tillväxt och stadskulturens tillväxt i förhållande till mänsklighetsvärdena.

Föredrogs och hänvisades till kammarens första tillfälliga utskott herr *Lindhagens* motion, nr 227, om nationalekonomiens omvandling till världsekonomi vid högskolornas beställningar och undervisning.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet nedannämnda motioner: nr 228, av herr *Björkman*, och nr 229, av herr *Bergman*, m. fl., båda i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 24 och 31 §§ förordningen den 1 juni 1923 (nr 140) angående tillverkning och beskattning av maltdrycker.

Föredrogs den av herr *Andersson, Karl Andreas*, m. fl. väckta motionen, nr 230, om ändrade bestämmelser rörande rätten att med fiskebåt befordra passagerare vid tillfälliga korta resor.

Herr **Andersson, Karl Andreas**: Hos kammaren anhåller jag å egna och mina medmotionärers vägnar att få återtaga den av oss väckta motionen nr 230.

Denna anhållan bifölls, varefter motionen återtog av herr Karl Andreas Andersson.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet den av herr *Andersson, Elof*, m. fl. väckta motionen, nr 231, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 24 och 31 §§ förordningen den 1 juni 1923 (nr 140) angående tillverkning och beskattning av maldrycker.

Föredrogs och hänvisades till kammarens första tillfälliga utskott nedan nämnda motioner:

nr 232, av herr *von Heland* m. fl., om avveckling snarast möjligt av statens intressen i dramatiska teaterns verksamhet; samt

nr 233, av herr *Pettersson, Anton*, om vidgad användning av lotterimedel till understöd åt kulturella strävanden på landsbygden.

Föredrogs och hänvisades till kammarens andra tillfälliga utskott den av herr *von Heland* m. fl. väckta motionen, nr 234, om utredning rörande lantarbetarnas ekonomiska och sociala ställning m. m.

Föredrogs, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran första lagutskottets utlåtanden nr 1—3 samt andra lagutskottets utlåtanden nr 1 och 2.

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets betänkande nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning med bestämmelser om införselmonopol å mjölk och mejeriprodukter jämte i ämnet väckta motioner. *Ang. införselmonopol å mjölk och mejeriprodukter.*

I en den 13 januari 1933 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 40, hade Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till förordning med bestämmelser om införselmonopol å mjölk och mejeriprodukter.

Till utskottets behandling hade jämväl överlämnats två i anledning av propositionen väckta likalydande motioner, nr 219 i första kammaren av herr *David Pettersson* m. fl. och nr 384 i andra kammaren av herr *Svensson* i Grönvik m. fl., i vilka motioner hemstälts, att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 40 angående rätt för Kungl. Maj:t att införa införselmonopol för mjölk och grädde, smör och ost ville besluta att i förordningen härom införa ett tillägg, åsyftande att även kasein måtte hänföras till de varuslag, beträffande vilka Kungl. Maj:t skulle på angivet sätt äga att bestämma om införselmonopol.

Utskottet hade i det nu föredragna betänkandet på anförda skäl hemställt, att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 40 samt med avslag å de likalydande motionerna I: 219 av herr David Pet-

Ang. införselmonopol å mjölk och mejeriprodukter. (Forts.)
tersson m. fl. och II: 384 av herr Svensson i Grönvik m. fl., antaga det vid propositionen fogade förslag till förordning med bestämmelser om införselmonopol å mjölk och mejeriprodukter.

Reservation hade anmälts av, utom annan, herr *Örne*, som dock ej antytt sin mening.

Herr Reuterskiöld: Herr talman! Det är några erinringar, som jag anser mig vara skyldig att göra vid detta tillfälle. Egentligen hade de kanske bort göras vid remissen, men då kom jag att förbise saken, och nu har jag icke ansett mig kunna underlåta att framföra dem.

I första paragrafen av det framlagda förslaget talas det om att Kungl. Maj:t skulle få en rätt att utfärda vissa bestämmelser, som avse ett införselmonopol. En sådan rätt har Kungl. Maj:t redan och oberoende av riksdagens beslut, och den begränsning, som första paragrafen innehåller med hänsyn till mjölkregleringen är därför alldeles överflödig. Men om nu Kungl. Maj:t vill överlämna åt riksdagen att med sig i en sådan fråga besluta — en befogenhet, som Kungl. Maj:t har enligt 89 § regeringsformen — stadgar samma 89 §, att frågan i så fall skall behandlas som angående lagfrågor är stadgat i 87 § 1 mom. Följaktligen borde här enligt mitt förmenande ha förelegat ett förslag till lag om ifrågavarande anordning, och det skulle ha behandlats av lagutskott. Kungl. Maj:t har emellertid framlagt ett förslag till förordning, som då helt naturligt gått till bevillningsutskottet, och bevillningsutskottet har under sådana omständigheter saknat anledning att återlämna förslaget. Det synes mig emellertid vara av en viss vikt, att i sådana fall, där det uppenbart är tal om ett riksdagens medbeslutande i frågor, som höra under Kungl. Maj:ts ekonomiska lagstiftning, grundlagens stadganden verkligen bli-
va iakttagna.

Jag kanske misstar mig, men såvitt jag kan erinra mig har i de senaste fallen, då det gällt sockerregleringen och spannmålsregleringen, formen av en särskild kungörelse icke använts, utan man har i stället använt den formen, att man gjort en överenskommelse, som intagits i propositionen. Man kunde naturligtvis ha gått så tillväga även här, och man hade då sluppit ifrån denna förordning, som även innehåller bestämmelser av uppenbar lagnatur som t. ex. i 4 §.

Jag kan icke anse det önskvärt, att utvecklingen går vidare på denna väg. Om man nu verkligen skall inblanda riksdagen och giva den medansvar i sådana här frågor — och det må ju vara hänt — bör man välja den naturliga vägen. Det förefaller mig under sådana förhållanden, som om det riktigaste vore att icke bifalla, vad utskottet här har hemställt. Jag kunde naturligtvis yrka återremiss, men bevillningsutskottet kan ju icke gärna komma med något lagförslag i en fråga, där lagutskott skall yttra sig, och att remittera ärendet till lagutskott nu låter sig icke göra. Jag skall därför, herr talman, tillåta mig att göra det yrkandet, att klämman ändras på följande sätt: »att riksdagen måtte, i *anledning av Kungl. Maj:ts* förevarande proposition nr 40 samt med avslag å de likalydande motionerna I: 219 av herr David Pettersson m. fl. och II: 384 av herr Svensson i Grönvik m. fl., *förklara sig icke hava något att erinra mot* det vid propositionen fogade förslag till förordning med bestämmelser om införselmonopol å mjölk och mejeriprodukter.»

Det är helt naturligt, att om Kungl. Maj:t här hade begärt blott riksdagens yttrande, frågan kunnat skickas till bevillningsutskottet, och då hade man kunnat komma till ett sådant resultat som jag nu föreslår. Det är orsa-

Ang. införselmonopol å mjölk och mejeriprodukter. (Forts.)

ken till att jag tillåter mig göra detta yrkande, och jag har därmed också så att säga angivit, att jag för min del icke, fastän jag anser hela mjölkregleringen grundlagsstridig, har något att erinra mot vad som här ifrågasättes, då det redan ligger inom Kungl. Maj:ts befogenhet.

Herr Örne: Herr talman, mina herrar! Vid detta bevillningsutskottets betänkande finnes en blank reservation av mig. Såsom herrarna utan tvivel med vanlig snabbtänkheth ha gissat, avser denna reservation icke det resultat, till vilket utskottet har kommit beträffande herrar David Petterssons och Svenssons i Grönvik motioner i respektive första och andra kammaren, utan frågan angående införselmonopol å mjölk och mejeriprodukter. Jag har endast med min reservation velat bereda möjlighet till att här yttra några ord angående konsekvenserna av den linje, som statsmakterna nu ha givit sig in på beträffande dessa frågor.

Genom tvångshushållningens genomförande på mejerirörelsens område uppstod det givetvis en rad av svåra och delvis nästan olösbara problem. Ett av dessa var, hur man skulle kunna borttaga all möjlighet till konkurrens utifrån, därest det lyckades att genomföra den avsedda höjningen av inlandspriset på mjölk och mjölkprodukter långt utöver det i grannländerna gällande. Kungl. Maj:t har nu föreslagit, att problemet skall lösas genom ett monopol, och det förefaller mig sannolikt, att Kungl. Maj:t icke kunde hitta på någon annan lösning. Skall man bibehålla en sådan fantastisk anordning som mjölkregleringen här i Sverige, ja, då kommer man till monopol på detta område.

Om man nu lyckas i sitt uppsåt att, tack vare regleringen och den särskilda beskattningen för ändamålet samt med hjälp av detta monopol, hålla priset på mjölk och mjölkprodukter väsentligt högre än det eljes skulle vara inom landet, kommer det givetvis att medföra en avsevärd ökning av produktionen. Jag påpekade redan under remissdebatten, att enligt uppgifter från Norge mjölkleveranserna till mejerierna där hade ökats med en fjärdedel för en viss månad under loppet av 2 år och att, om en motsvarande ökning här skulle inträffa, det skulle betyda en stegring av smörtillverkningen med ungefär 44 miljoner kg per år. Ingen kan nu säga, vad som kommer att bli resultatet av regleringen. Men skulle det bli, vad man kan befara — och det resultatet kommer att inträda, om regleringen leder till vad som avsetts — ja, då finns det ingen annan möjlighet än att gå vidare på monopoliseringens väg. Om det nämligen uppstår en överproduktion, finns det ingen möjlighet att avsätta produkterna inom landet. Att exportera dem går inte heller, därför att mjölkavgiften inte räcker till den subvention, som är nödvändig. Det blir oerhört stora svårigheter vid sammanbrottet. Om man officiellt lyckas hålla uppe smörpriset, kommer det att äga rum en smygförsäljning av smör ungefär som under kriget, fast den i motsats till vad då var fallet kommer att gå ut på att slumpa bort smöret till ett *lägre* pris än det som statsmakterna syfta till. Många andra besvärligheter kommer denna reglering att medföra, och alltsammans gör, att till slut hela mjölkhanteringen måste bli monopoliserad här i landet.

Detta är första steget på den vägen, och herrarna böra veta, vilket högtidligt ögonblick det är, när bevillningsutskottets föreliggande betänkande nu skall bifallas av herrarna. Det är begynnelsen till att mejerihanteringen blir fullständigt monopoliserad och att jordbrukarna få ställas under något slags tvång att icke producera mer än vissa bestämda kvantiteter — med den väldiga byråkratiska apparat, som man får skapa för att kunna kontrollera detta. Den risken förefaller det åtminstone mig att man måste räkna med.

Ang. införselmonopol å mjölk och mejeriprodukter. (Forts.)

Jag finner det emellertid, herr talman, vara fullständigt meningslöst att ställa något yrkande här. Jag befinner mig jämte doktor Fabian Månsson alldeles ensam i bevillningsutskottet. Mina partivänner ha gått med partiets regering, såsom är ganska naturligt, och varför skulle jag då besvära herr talmannen med att i denna fråga anordna en votering? Jag ber således, herr talman, att med denna min allmänna protest få avstå från att ställa något yrkande.

Herr Pettersson, David: Herr talman! Endast ett par ord med anledning av min kaseinmotion. Motionen avsåg ju, att man bland de produkter, som innefattas i den kungl. propositionen, även skulle inrymma den mjölkprodukt, som har fått namnet kasein. Ty kaseinet är ju en ren mjölkprodukt, eftersom den tillverkas uteslutande av separerad mjölk. Om kaseinet finge en mera skyddad ställning, skulle resultatet givetvis bli, att många liter skummjölk skulle vinna avsättning därigenom, och det är ju inte att förakta, särskilt med hänsyn till att fläsk- och ostpriserna för närvarande äro så ytterst låga. Visserligen måste man medgiva, att detta icke är någon stor fråga, men i tider som dessa bör man dock tillse, att alla möjligheter tillvaratagas.

Utskottet har nu emellertid icke velat vara med härom. Som motivering för utskottets ställningstagande anges, att kaseinet i stor utsträckning användes inom industrien och att ett bifall till motionen möjligen — utskottet framhåller ju, att frågan inte är vidare utredd — skulle föranleda, att ifrågasvarande industrier få det svårt ställt ur konkurrenssynpunkt. Därför förklarar utskottet, att det »icke ansett sig kunna biträda motionärernas förslag». I detta »icke ansett sig kunna» ligger ju ett visst medgivande av det befogade i motionen.

Nu vill jag i likhet med herr Örne icke göra något yrkande, ty det vore ju meningslöst. Men det förefaller mig i alla fall, som om utskottets farhågor vore tämligen överdrivna. Om det vore fråga om en tull och således ett definitivt fastläsande av en högre prisnivå, skulle det vara något helt annat. Men här gäller det ju endast en befogenhet för Kungl. Maj:t att reglera försäljningen genom ett införselmonopol, och om det skulle visa sig, att vissa olägenheter skulle uppstå för ifrågasvarande industrier, kunde man väl taga för alldeles givet, att Kungl. Maj:t skulle tillse, att dessa svårigheter avhjälpes.

Herr talman! Jag har som sagt var intet yrkande.

Herr statsrådet Undén: Herr talman! Jag ber att få göra allenast ett par anmärkningar i anledning av herr Reuterskiölds uttalande rörande den konstitutionella sidan av förevarande proposition.

Herr Reuterskiöld anförde, att en förordning av denna art i och för sig hörde till Kungl. Maj:ts ekonomiska lagstiftning men att, om Kungl. Maj:t underställde frågan riksdagen, borde det ske i lagform och frågan alltså behandlas av lagutskott. Jag ber att få invända häremot, att eftersom regeringsformens 60 § stadgar förbud mot monopol, har det ju i allmänhet ansetts, att Kungl. Maj:t icke bör utan riksdagens medverkan införa monopol och att följaktligen dylika frågor icke falla inom Kungl. Maj:ts ekonomiska lagstiftning. Jag erinrar också om att i åtskilliga tidigare fall frågor av denna art ha behandlats på alldeles samma sätt som här har skett. När det t. ex. gällde införande av tobaksmonopol, hade ju den författningen också formen av en förordning.

Ang. införselmonopol å mjölk och mejeriprodukter. (Forts.)

Herr Nilsson, Johan, i Kristianstad: Då herr statsrådet Undén har argumenterat mot herr Reuterskiölds erinringar, kan jag ju icke behöva upp- taga något påpekande härutinnan utan vill endast konstatera, att förslaget blivit remitterat till bevillningsutskottet samt att utskottet sin plikt likmä- tigt behandlat ärendet, och nu ligger det på riksdagens bord till avgörande. Det är väl då huvudsaken, att kammaren nu har tillfälle att taga ställning till förslaget, oavsett om det passerat det ena eller det andra utskottet. Jag skall givetvis icke tillåta mig att tvista om, huruvida det ena eller andra ut- skottet varit det konstitutionellt mest riktiga, men jag hoppas, att kamma- ren dock vill utan någon ändring antaga det nu föreliggande förslaget, då det måhända icke är så säkert, att den vaksamhet, som utövas av herr Reuter- skiöld, är till finnandes i andra kammaren, så att något yrkande om ändring där framställles.

Vad sedan herr Örne's invändningar beträffar, uttalade han vissa farhågor för att man här skulle tillskapa ett monopol, som kanske skulle få en stor uppgift att fylla. Men jag tror, att herr Örne har alldeles klart för sig, att detta får anses vara ett monopol av rent formell natur. Vi hava ju också alldeles klart för oss, att om det skulle bli någon effekt av det beslut, som riksdagen fattade i fjol, är det nödvändigt att på något sätt försöka hindra, att vi bli översvämmade av billigt smör och andra billiga mejeriprodukter från våra närmaste grannländer. Hela det förslag, som nu föreligger, är ju tillkommet i syfte att förhindra detta. Monopolet torde sålunda knappast komma att få något egentligt ändamål att fylla utan är det sätt, som anses lämpligt för att söka förhindra en alldeles onödig import.

Herr Örne befarade, att en följd av detta skulle bliva, att man får en väsentlig ökning i produktionen och att sålunda jordbrukarna komma i ett försämrat i stället för i ett förbättrat läge. Jag tror dock, att alla hava klart för sig, att vi ha långt dit, till dess ett sådant prisläge på våra mejeri- produkter inträder, att vi kunna befara den effekten, att vi stimulera till någon avsevärdare ökning av produktionen, utan jag tror, att denna åtgärd bereder möjlighet att utan alltför stora förluster hålla produktionen någor- lunda uppe, och att herr Örne hade större anledning till bekymmer om folk- hushållningens intressen, därest sådana åtgärder icke vidtagas, som dels re- dan äro antagna och dels nu föreslås. Man kan gå en framtid till mötes, då produktionen måste minska, och vi kunna komma i ett sådant läge en gång i framtiden, att det kan bli till en mycket stor olägenhet för landet. Jag tror, att om man har omsorg om landets försörjningsförhållanden, bör man med full trygghet kunna gå in för att bidraga till att reglera hithörande för- hållanden på sätt, som här föreslås.

Herr Pettersson i Bjälbo gjorde ju intet yrkande om bifall till sin motion, och jag vill nu säga, att utskottet vid frågans behandling gjort de under- sökningar, som varit möjliga, och därvid kommit till det resultatet, att vissa av dessa tillverkningar icke stå på den standard här i landet, att de, som an- vända sig av kaseinet, skulle vara fullt tillfredsställda med den inhemska produktionen. Vidare är det ju så att många av våra mycket viktiga export- industrier, som befinna sig i ekonomiskt sett lika ömtåligt läge som jord- bruket, äro ganska beroende av att priset på kasein hålles på en rimlig nivå. Enligt min mening finns det sålunda fullt fog för att man här bifaller ut- skottets hemställan. Det är ju tydligt, att om man skulle ha den effekt, som motionärerna avse — herr Pettersson i Bjälbo sade visserligen, att man icke behövde befara, att det skulle bli någon prisförhöjning på kasein, om man går in för motionärernas förslag — har det väl ändå varit motionärernas

Ang. införselmonopol å mjölk och mejeriprodukter. (Forts.)
mening att kunna komma till en höjning av priset. Hur befogat detta förslag än är, ha vi vid avvägningen av intressena mot varandra ansett oss för närvarande icke våga tillstyrka motionerna.

Med dessa ord ber jag, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Reuterskiöld: Herr talman! I anledning av ett yttrande från statsrådsbänken ber jag att få göra ett par invändningar, som jag tror vara av avgörande betydelse.

Herr statsrådet höll sig till § 60 i regeringsformen, men denna paragraf talar icke om monopol i allmänhet, utan om monopol till vinning för kronan eller enskilda. Under denna rubrik faller sålunda tobaksmonopolet, och om detta har man ansett, att det kunde vara en beskattningsfråga. Men alla monopol, som äro tillkomna för helt andra intressen, falla icke därunder utan allt fortfarande under § 89 i regeringsformen. Enligt min personliga uppfattning — som jag i detta fall i övrigt alls icke skall indraga i debatten — faller även tobaksmonopolet härunder; men det behöva vi icke diskutera om, eftersom frågan icke är aktuell. Jag erinrar däremot om apoteksmonopolet, som är ett gammalt monopol enligt § 89 i regeringsformen. Men bortsett härifrån är det monopol, varom nu är fråga, i grund och botten ett införselmonopol och alls icke något slags beskattningsåtgärd.

Under sådana förhållanden synes det mig, som om man borde göra och fasthålla vid den distinktion, som finnes mellan sådana monopol, som äro »till vinning», och sådana, som avse de rent ekonomiska förhållanden, som staten har att reglera. Det är till dessa senare, som § 89 framför allt hänför sig och som det är fråga om här.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, yttrade herr talmannen, att i avseende på det nu förevarande betänkandet yrkats dels att vad utskottet hemställt skulle bifallas, dels ock, av herr *Reuterskiöld*, att riksdagen skulle, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 40 samt med avslag å de likalydande motionerna I: 219 av herr David Pettersson m. fl. och II: 384 av herr Svensson i Grönvik m. fl., förklara sig icke hava något att erinra mot det vid propositionen fogade förslag till förordning med bestämmelser om införselmonopol å mjölk och mejeriprodukter.

Därefter gjordes propositioner enligt berörda yrkanden; och förklarades propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

*Ang. stämpel-
avgiften för
pärlor m. fl.
lyxvaror.*

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets betänkande nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående fortsatt tillämpning av förordningen den 17 maj 1923 (nr 113) om utgörande av en särskild stämpelavgift i vissa fall vid köp, byte eller införsel till riket av pärlor med flera lyxvaror.

I en den 3 januari 1933 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 17, hade Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade

*Ang. stämpelavgiften för pärlor m. fl. lyxvaror. (Forts.)***Förslag**

till

förordning angående fortsatt tillämpning av förordningen den 17 maj 1923 (nr 113) om utgörande av en särskild stämpelavgift i vissa fall vid köp, byte eller införsel till riket av pärlor med flera lyxvaror.

Häri genom förordnas, att förordningen den 17 maj 1923 om utgörande av en särskild stämpelavgift i vissa fall vid köp, byte eller införsel till riket av pärlor med flera lyxvaror skall, 19 § med ändrad lydelse enligt förordning den 5 april 1929 (nr 52), äga fortsatt tillämpning till och med den 30 juni 1934.

Med förmålan, att utskottet icke funnit anledning till erinran mot föreliggande förslag, hade utskottet i det nu ifrågavarande betänkandet hemställt, att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 17, antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning angående fortsatt tillämpning av förordningen den 17 maj 1923 (nr 113) om utgörande av en särskild stämpelavgift i vissa fall vid köp, byte eller införsel till riket av pärlor med flera lyxvaror.

Reservation hade avgivits av, utom annan, herr *Örne*, som av angivna orsaker ansett, att utskottet bort hemställa, att Kungl. Maj:ts proposition nr 17 icke måtte av riksdagen bifallas.

Herr *Örne*: Herr talman! Den ståndpunkt, som jag intagit i min reservation, är för många synnerligen föregelseväckande. Det finns nämligen för en hel del människor ingen möjlighet att bedöma proportionerna i frågan, och ett yrkande, att den extra skatten på pärlor och annan grannlåt skall borttagas, uppfattas som om man ville särskilt understödja de rikaste och mest bärkraftiga skattedragarna här i landet.

När man vet, att denna skatt för ett år såsom maximum ger 60,000 kronor, och tänker på att man för uppbörden av dessa 60,000 kronor skall hava en ganska stor kontrollapparat, för vilken kostnaderna komma att utgöra en abnormt stor procent av det uppburna beloppet, när man vidare vet, att denna skatt, efter vad man kan bedöma, i en stor utsträckning föranleder illojala affärer, och när man slutligen ser, att försäljningen går ifrån de juvelerarfirmor, som äro skyldiga att erlägga inkomstskatt för den förtjänst, de kunna göra på försäljningen, men som bortfaller, om varorna gå en annan väg, då blir man fullständigt ur stånd att förstå, varför vi skola bibehålla denna skatt. Det finns ett enda skäl, och det är att skatten av vissa grupper i valagitationen har utnyttjats på det sättet, som jag här i början antydde. Då jag yrkat avslag på förslaget om denna skatt såsom i högsta grad olämplig, har man sagt: »Där ser man, hur socialdemokraterna vilja hjälpa de rika att få köpa fina smycken åt sina fruar!» Sådana påståenden göra naturligtvis ett visst intryck på den, som saknar varje möjlighet att bedöma, vad denna skatt betyder ur statsfinansiell och andra synpunkter.

Såsom jag i min reservation har påpekat, är det ju på det sättet, att om man vill, att de mera välsituerade skola erlägga större skatt till staten, har man inkomst- och förmögenhetsskatten. När det vidare gäller överflyttning av sådana tillgångar, varom här är fråga, från det ena släktledet till det andra, måste å dem betalas kvarlåtenskaps- och arvsskatt, som, om regeringens förslag bifalles, ju kommer att inbringa en summa, i jämförelse varmed inkomsten

Ang. stämpelavgiften för pärlor m. fl. lyxvaror. (Forts.)

av omsättningsskatten på pärlor fullständigt försvinner. Pärlskatten är alldeles betydelselös i jämförelse med övriga skatteformer, och varför skall man bibehålla en särskild skatteform för att få in ett så oerhört obetydligt belopp som detta? Om herrarna exempelvis vilja lägga en krona i förhöjd skatt på varje bil, kommer ju detta att ge väsentligt mycket mera i intäkt till staten. Jag har nu framfört några av de skäl, varför jag ber att få yrka avslag på förslaget om bibehållandet av denna skatt.

Nu förhåller det sig emellertid på det sättet — om jag icke är alltför illa underrättad — att finansstullen på arbeten av guld, silver och platina sänktes rätt väsentligt i 1926 års traktat med Tyskland för att tillmötesgå tyska önskemål. Det förefaller vara i full överensstämmelse med de principer, som handelskommitterade — vilka jag tillhör och med vilka jag i det fallet varit enig — ha föreslagit, nämligen att, när traktaten faller bort, återföra de tullar, som vi av statsfinansiella eller andra skäl anse oss böra ha högre än för närvarande, till den nivå, som gällde före traktatens avslutande. Jag kan här icke leverera några siffror; men jag tror mig kunna säga, att en återgång till den högre tullen av 5,000 kronor, som från 1926 är nedsatt till 3,000 kronor, skulle betyda flera hundra tusen kronor. Dess uppbörd skulle inte kosta ett enda öre, därför att man redan nu tar ut tull. Är det då icke mycket bättre, mina herrar, när nu möjlighet finnes att lägga saken på det sättet, om man vill särskilt hålla efter varor av detta slag och beskatta den lyx, som ligger däri. Efter bevillningsutskottets behandling av frågan kom jag att tänka på denna möjlighet och skulle därför helst nu hava velat yrka återremiss av ärendet till utskottet, men då jag icke varit i tillfälle att be någon ledamot av andra kammaren att där framställa ett liknande yrkande, tjänar det ju ingenting till att försöka få till stånd en återremiss från denna kammars sida.

Jag nödgas därför vidhålla det slut, vartill jag kommit i min reservation, nämligen om avslag på Kungl. Maj:ts proposition. Jag är säker på att regeringen icke kommer att fatta ett bifall till detta yrkande såsom ett misstroende-votum.

Herr Nilsson, Johan, i Kristianstad: Herr talman! Herr Örne befarade, att hans hållning i denna fråga skulle vara förargelseväckande. Jag vill med anledning därav framhålla, att den icke varit det för mig, ty jag har i sak tidigare intagit samma ståndpunkt som herr Örne i denna fråga. Men vi ha vid upprepade tillfällen haft anledning att diskutera saken. Utvecklingen har ju varit den, att frågan ursprungligen framkom under den sista kristiden — det var år 1923, och den firar alltså i år tioårsjubileum. Då togs förslaget av riksdagen. När man sett verkningarna, kom man inom utskottet till den uppfattningen, att det inte var mycken idé att hålla på denna skatt, och vid ett tillfälle förordade därför majoriteten avslag, men riksdagen tog dock förslaget och ville bibehålla skatten. Det gick till och med så långt, att Kungl. Maj:t ett år underlät att framlägga proposition om skattens bibehållande, men då fanns det nitiska motionärer, som väckte motion därom. Denna bifölls av riksdagen, vilken alltså beslöt, att skatten skulle bibehållas. Riksdagen har sålunda upprepade gånger sagt ifrån, att den ovillkorligen vill ha denna skatt. Under sådana omständigheter har jag icke funnit anledning att strida däremot, fastän jag ingalunda skulle bli ledsen, ifall riksdagens beslut här skulle gå emot utskottets förslag. Jag tror emellertid icke, att det är möjligt att få en majoritet för den uppfattningen i vare sig första eller andra kammaren.

Nu har ju herr Örne pekat på att man möjligen skulle kunna tänka sig en ökad tull på ifrågavarande varor. Det skulle verkligen vara ytterligt frestande att gå med på en återremiss, för att herr Örne skulle få anledning att väcka en

Ang. stämpelavgiften för pärlor m. fl. lyxvaror. (Forts.)

motion om förhöjda tullsatser i dessa fall, men det kan ju herr Örne göra ändå, ty det är ingenting som hindrar, att man har både tull och skatt under ett år. Kunnat vi få en kraftig tull på dessa varor, kunna vi eventuellt få bort skatten till ett kommande år. Om vi tänka oss en sådan utveckling, tycker jag, att vi detta år kunna taga det förslag, som nu föreligger. Jag tror inte, att frågan är av den stora betydelse, att den tål vid ökade tryckningskostnader, och därför ber jag att få hemställa, att kammaren ville bifalla utskottets förslag.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr talmannen jämlikt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till samt vidare på avslag å vad utskottet i det nu föredragna betänkandet hemställt; och förklarade herr talmannen, sedan han upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig anse denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr Örne begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 3, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, avslås utskottets hemställan.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen efter förnyad uppläsning anslagits, verkställdes omröstningen på det sätt, att efter särskilda uppmaningar av herr talmannen först de ledamöter, som ville rösta för ja-propositionen, och därefter de ledamöter, som ville rösta för nej-propositionen, reste sig från sina platser; och befanns därvid, att flertalet röstade för ja-propositionen.

Anmäldes bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 15, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning med bestämmelser om införselmonopol å mjölk och mejeriprodukter.

Skrivelseförslaget godkändes under förutsättning att utskottets hemställan i betänkande nr 2 bifölles även av andra kammaren.

Föredrogos och bordlades på begäran Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner nr 63, 64, 75 och 76.

Upplästes en till kammaren inkommen ansökning, som jämte därvid fogat läkarintyg var så lydande:

Till riksdagens första kammare.

Med stöd av bilagda läkarebetyg får jag vördsamt anhålla om ledighet tills vidare från riksdagsarbetet.

Lasarettet i Östersund d. ³¹/₁ 1933.

Vördsamt

II. Andersson,
Boda, Lit.

Härmed intygas att riksdagsman *Henrik Andersson*, Lit, sedan den 30.1.33 vistas å Östersunds lasarett för magsjukdom och att han tills vidare är oförmögen till arbete.

Östersund d. 31.1.33.

Gunnar Losell,
leg. läk.

På gjord proposition bifölls ansökningen för den tid det i åberopade läkarintyget omförmälda hindret varade.

Anmälades och bordlades

konstitutionsutskottets memorial:

nr 1, i anledning av första kammarens remiss av motionen nr 202 av herr Lindhagen om legationssekreterarens i Riga förflyttning till Kovno i Litauen; och

nr 2, i anledning av första kammarens remiss av motionen nr 206 av herr Lindhagen om internationell samverkan för att en omskapning av själavården må bli en världsangelägenhet m. m.; samt

statsutskottets utlåtande nr 1, angående regleringen för budgetåret 1933/1934 av utgifterna under riksstatens första huvudtitel, innefattande anslagen till kungl. hov- och slottsstaterna m. m.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 12.10 på dagen.

In fidem
G. H. Berggren.

Fredagen den 3 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 4 e. m.

Herr statsrådet *Schlyter* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 6, med förslag till stadga om ersättnings utgående för riksdagsmannauppslagets fullgörande;

nr 7, med förslag till lag om boutredning och arvskifte m. m.;

nr 67, angående om- och tillbyggnadsarbeten vid universitetsbiblioteket i Uppsala;

nr 68, angående rätt för expeditionsvakten K. V. Sjögren att för uppflyttning i löneklass tillgodoräkna viss tjänstgöring;

nr 69, angående rätt för vissa lärarinnor att såsom tjänstetid för uppflyttning i högre lönegrad få tillgodoräkna tjänstgöring vid viss enskild skola; samt

nr 71, med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 31 maj 1932 (nr 156) om anstånd i särskilt fall med gälds betalning.

Justerades protokollen för den 28 och den 31 nästlidne januari.

Anmälades och godkändes bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 16, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående fortsatt tillämpning av förordningen den 17 maj 1923 (nr 113) om utgörande av en särskild stämpelavgift i vissa fall vid köp, byte eller införsel till riket av pärlor med flera lyxvaror.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 63, angående pensioner åt en indelt furir vid Skaraborgs regemente och en f. d. indelt distinktionskorpral i Hallands regemente.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 64, angående försäljning av vissa delar av Trossnäs fält i Nors socken av Värmlands län.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 75, angående åtgärder till sockerbetsodlingens uppehållande.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 76, angående lån för anskaffande av samfällda jordbruk.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran konstitutionsutskottets memorial nr 1 och 2 samt statsutskottets utlåtande nr 1.

Vid föredragning av de vid sammanträdet början avlämnade kungl. propositionerna nr 6, 7, 67—69 och 71 blevo desamma på begäran bordlagda.

Anmäldes och bordlades

första lagutskottets utlåtanden:

nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar av 16 kap. giftermålsbalken;

nr 5, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 91 § lagen den 22 juni 1911 (nr 55) om ekonomiska föreningar;

nr 6, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om upphävande av 27 kap. 16 § rättegångsbalken samt 229 § utsökningslagen;

nr 7, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 3 och 6 §§ lagen den 6 juni 1930 (nr 202) om begränsning av rätten att avverka skog å intecknad fastighet; samt

nr 8, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 20 juni 1924 angående förverkande i visst fall av spritdrycker och vin; ävensom

andra lagutskottets utlåtande nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med anhållan om riksdagens yttrande rörande vissa av den internationella arbetsorganisationens konferens år 1932 fattade beslut.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.08 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.